

Capitolul I. Drept civil

I. Persoane

I. Persoană juridică în dizolvare. Capacitate de folosință și de exercițiu. Calitate procesuală

Decretul nr. 31/1954, art. 40, art. 51
Legea nr. 31/1990, art. 252 alin. (3)

Persoana juridică – în speță o societate comercială – încetează a avea ființă prin dizolvare, conform art. 40 din Decretul nr. 31/1954, dar, în vederea realizării activului și a plății pasivului, la care se referă art. 51 din același decret, se poate acționa însă prin lichidator, iar nu în nume propriu, caz din urmă în care societatea comercială nu are calitate procesuală.

*I.C.C.J., Secția civilă și de proprietate intelectuală,
decizia nr. 5302 din 16 iunie 2005*

La 23 mai 2003, reclamanta SC D.I. SRL a chemat în judecată pe pârâtul P.D. pentru a fi obligat să-i predea un înscris original necesar întabulării în cartea funciară a dreptului de proprietate asupra unui imobil, situat în Otopeni, jud. Ilfov.

Prin sentința civilă nr. 2171 din 4 septembrie 2003 Judecătoria Buftea a respins acțiunea ca fiind introdusă de către o persoană lipsită de capacitate procesuală activă, constatând că reclamanta a fost dizolvată prin sentința civilă nr. 3725 din 14 martie 2002 pronunțată de Tribunalul București.

Apelul declarat de reclamantă a fost respins ca nefondat prin decizia civilă nr. 27 din 13 ianuarie 2004 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă.

Reclamanta a declarat recurs susținând că excepția în temeiul căreia a fost soluționată cauza nu a fost invocată de partea adversă sau de către instanță din oficiu și nici nu a fost pusă în discuția părților, ceea ce atrage incidența cazurilor de casare invocate, întrucât au

fost încălcate dispozițiile art. 129 C. proc. civ. referitoare la principiul contradictorialității procesului civil, iar hotărârea dată în apel conține astfel motive contradictorii, față de natura pricinii, dat fiind că lipsa capacității de folosință sau de exercițiu nu duce la lipsa capacității procesuale active.

Recursul nu este întemeiat.

Dizolvarea constituie un mod de încetare a persoanei juridice potrivit art. 40 din Decretul nr. 31/1954 având ca efect intrarea în lichidare potrivit art. 51 din același act normativ.

Așadar, efectul esențial al dizolvării este lichidarea persoanei juridice, la finalizarea căreia persoana juridică respectivă a încetat, moment în care încetează atât capacitatea de folosință, cât și capacitatea de exercițiu; însă, pe durata lichidării, persoana juridică are o capacitate de folosință limitată la aptitudinea de a avea drepturile și obligațiile necesare realizării activului și plății pasivului, iar capacitatea de exercițiu, a persoanei juridice aflată în lichidare, se realizează prin intermediul lichidatorilor.

Capacitatea procesuală de folosință constă în aptitudinea persoanei de a avea drepturi și obligații în plan procesual, încetând la data încetării persoanei juridice înseși.

Capacitatea procesuală de exercițiu constă în aptitudinea persoanei juridice de a-și valorifica singură drepturile procedurale și de a-și îndeplini singură obligațiile procedurale, deci de a sta în judecată.

În raport cu cele arătate, rezultă că, la data introducerii acțiunii, reclamanta, dizolvată judiciar, era lipsită de capacitate procesuală de exercițiu, neputând sta în judecată în nume propriu.

Ca urmare, instanțele au rezolvat corect problema capacității procesuale a reclamantei, respingând acțiunea pe cale de excepție.

Excepția lipsei capacității procesuale de exercițiu poate fi invocată în orice stare a pricinii, inclusiv din oficiu de către instanța de judecată, cu obligația de a fi pusă în discuția părților, ceea ce s-a și întâmplat în cauză, din practica sentinței de primă instanță rezultând că tribunalul a pus în discuția părților excepția arătată, iar reclamanta, prin avocat, a pus atât concluzii orale cât și concluzii scrise asupra acesteia.

Astfel fiind, recursul a fost respins.

II. Prescripție extinctivă

2. Acțiunea creditorului pentru întreruperea cursului prescripției executării unor titluri pe care creditorul nu le-a pus în executare din propria culpă. Inadmisibilitate

C. civ., art. 1865
Decretul nr. 167/1958, art. 16

Acțiunea creditorului pentru „întreruperea” prescripției extinctive, pentru cazul reglementat prin art. 1865 C. civ. și art. 16 din Decretul nr. 167/1958, se exercită înainte de expirarea termenului prescripției extinctive, iar nu după expirarea termenului.

*I.C.C.J., Secția civilă și de proprietate intelectuală,
decizia nr. 5305 din 16 iunie 2005*

La 21 iunie 2004, reclamantul C.E. a solicitat instanței ca în contradictoriu cu pârâta N.S. să dispună întreruperea cursului prescripției extinctive a executării sentinței civile nr. 18496/1999 a Judecătorei Constanța, a deciziei civile nr. 1305/1999 a Tribunalului Constanța și a sentinței civile nr. 13105/1999 a Judecătorei Constanța.

Prin sentința civilă nr. 8906 din 13 septembrie 2004, Judecătoria Constanța a respins cererea reclamantului ca inadmisibilă, reținând că deși cererea de chemare în judecată a fost formulată de reclamant în contradictoriu cu debitorul său, are drept obiect întreruperea cursului prescripției extinctive a unor titluri executorii pe care acesta nu le-a pus în executare silită din propria culpă.

În consecință, s-a apreciat că obiectul cererii de chemare în judecată nu vizează soluționarea unui litigiu ce ar fi generat de un raport juridic între părți.

Apelul reclamantului a fost respins ca nefondat de Curtea de Apel Constanța prin decizia civilă nr. 189 din 9 februarie 2005, aceasta confirmând hotărârea instanței de fond.

Recursul reclamantului nu este fondat.

Deși recurentul nu a indicat motivele de nelegalitate ce ar viza decizia atacată, din „motivarea recursului” se reține că acesta este nemulțumit de soluția pronunțată de prima instanță, confirmată apoi de instanța de apel, considerând-o nelegală și netemeinică.

Pe fondul cauzei, se reține că reclamantul a solicitat prin cererea introductivă să se dispună întreruperea cursului prescripției extinctive a executării sentinței civile nr. 13105/1999 a Judecătorei Constanța,

a sentinței civile nr. 18496/1999 a Judecătorei Constanța și a deciziei civile nr. 1305/1999 a Tribunalului Constanța.

Codul Civil, prin art.1865, enumeră cauzele care determină întreruperea cursului prescripției extinctive, cauze care sunt prevăzute și de art.16 din Decretul nr. 167/1958 și anume:

- recunoașterea dreptului creditorului de către debitor;
- introducerea unei cereri de chemare în judecată;
- printr-un act începător de executare.

Prin urmare, introducerea unei cereri de chemare în judecată poate avea ca obiect fie rezolvarea unui litigiu determinat de existența unui raport juridic între părți, fie punerea în executare a unui titlu executoriu, a cărui existență este determinată tot de un raport juridic între părți.

În speță, termenul de 3 ani prevăzut de art. 6 din Decretul nr. 167/1958 pentru a cere executarea silită a hotărârilor judecătorești invocate anterior a expirat, hotărârile pierzându-și autoritatea de lucru judecat.

În consecință, obiectul cererii constituindu-l tocmai întreruperea cursului prescripției extinctive a executării unor titluri pe care creditorul nu le-a pus în executare din propria culpă, o asemenea cerere apare ca inadmisibilă.

Pentru aceste considerente, s-a respins recursul ca nefondat.

3. Acțiune civilă. Termen de exercitare. Prescripție extinctivă. Cerere de repunerea în termenul de exercitare a acțiunii în justiție. Condiția concretizării acțiunii

Decretul nr. 167/1958, art. 19

Potrivit art. 19 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, instanța judecătorească poate, în cazul în care constată ca fiind temeinic justificate cauzele pentru care termenul de prescripție a fost depășit, să dispună, chiar și din oficiu, judecarea acțiunii.

În acest scop, trebuie însă să se concretizeze ce anume acțiune se intenționează a se exercita, deoarece, în raport cu aceasta urmează a se stabili dacă sunt motive temeinice de repunere în termen.

*I.C.C.J., Secția civilă și de proprietate intelectuală,
decizia nr. 5493 din 21 iunie 2005*

La 4 august 2003, M.E. a chemat în judecată pe pârâții B.N.A. și B.E. și a solicitat repunerea în termen pentru exercitarea dreptului la

orice acțiune împotriva pârâților întrucât, datorită unor cauze temeinic justificate, nu au introdus acțiune în termenul de prescripție prevăzut de lege.

Judecătoria Focșani, prin sentința civilă nr. 3995 din 4 noiembrie 2003, a respins acțiunea, soluție menținută prin decizia civilă nr. 85 din 28 ianuarie 2004 a Curții de Apel Galați, Secția civilă.

Instanțele de fond și de apel au reținut că la data de 26 iunie 1989 s-a încheiat între pârâțul B.N.A., în calitate de vânzător și reclamant, alături de soția sa M.M., în calitate de cumpărători, un contract prin care cel dintâi le-a înstrăinat dreptul său de proprietate asupra locuinței situate în vatra satului Tichiriș, comuna Vidra, jud. Vrancea, cu prețul de 15.000 lei. În cuprinsul actului s-a prevăzut că terenul aferent construcției este proprietatea statului, iar cumpărătorilor li se transmite dreptul de folosință asupra acestuia, în condițiile art. 47 din Legea nr. 4/1973.

S-a considerat că cererea de repunere în termenul de prescripție nu este întemeiată față de împrejurarea că reclamantul nu a precizat dreptul la acțiune supus termenului de prescripție la care se referă.

Reclamantul a declarat recurs susținând, în esență, că greșit instanțele nu au intrat în cercetarea fondului, nu au administrat probe, chiar din oficiu, pentru a constata cauzele temeinic justificate pentru care termenul de prescripție a fost depășit.

Recursul este nefondat.

Potrivit art. 19 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, instanța judecătorească poate, în cazul în care constată ca fiind temeinic justificate cauzele pentru care termenul de prescripție a fost depășit, să dispună chiar din oficiu judecarea acțiunii.

Repunerea în termen presupune existența „acțiunii” în sensul de drept la acțiune având un obiect patrimonial care se stinge prin prescripție, dacă nu a fost exercitat în termenul stabili de lege.

Instanțele de fond și de apel au reținut corect că reclamantul, prin cererea de chemare în judecată, nu a precizat expres care este, concret, dreptul la acțiune având un obiect patrimonial, prescriptibil, în raport de care să poată fi analizată cererea de „repunere în termen”.

Analiza cauzelor temeinic justificate ce au dus la depășirea termenului de prescripție nu este posibilă *in abstracto*.

Față de considerentele menționate, s-a respins recursul ca nefondat.

III. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale

§1. Mijloace de dobândire și de apărare

4. Proprietate extratabulară. Acțiune în grănițuire. Titularul acțiunii

C. civ., art. 584
Legea nr. 115/1938, art. 17-18, art. 26

Potrivit art. 26 din Legea nr. 115/1938, drepturile reale imobiliare se dobândesc fără înscriere în cartea funciară în cazul succesiunii legale și testamentare, vânzării silite și exproprierii, titularului unui asemenea drept nefiindu-i permis, înainte de înscrierea dreptului în cartea funciară, doar să încheie acte de transmisiune sau de grevare a bunului.

Acțiunea în grănițuire este la îndemâna și altor titulari de drepturi reale, nu numai a proprietarilor tabulari, inclusiv a proprietarilor extratabulari, ai unui drept de suprafață, drepturile părților fiind dobândite pe calea devoluțiunii succesoriale judecătorești.

*I.C.C.J., Secția civilă și de proprietate intelectuală,
decizia nr. 123 din 13 ianuarie 2005*

La 10 ianuarie 2003, reclamantele M.I. și T.A. au chemat în judecată pe pârâții V.I. și V.M., solicitând să stabilească linia despărțitoare dintre terenurile lor învecinate, majorarea la 1.000.000 lei anual a despăgubirilor datorate de pârâți potrivit sentinței civile nr. 1878 din 10 octombrie 2000 a Judecătoriei Sighet, precum și obligarea pârâților de a închide ușa de acces din spatele casei lor și de a nu mai folosi această cale de acces spre curtea reclamanților.

Prin sentința civilă nr. 3262 din 6 noiembrie 2003, Judecătoria Sighetu Marmației a admis în parte acțiunea, a stabilit linia despărțitoare dintre terenurile părților, a obligat pârâții la suportarea a jumătate din cheltuielile de grănițuire, a majorat la 522.000 lei anual despăgubirile datorate de pârâți.

Judecătoria a constatat că, prin hotărâri irevocabile anterioare, s-a dispus ieșirea din indiviziune a reclamantelor și a pârâtului V.I., în lotul reclamantei T.A. fiind atribuit și un teren ce se află sub casa pârâților, în favoarea cărora a fost instituit un drept de suprafață, contra unor despăgubiri anuale de 192.000 de lei, împrejurări care au generat divergențe între părți cu privire la hotarul dintre proprietăți, al cărui aliniament real este cel stabilit pe aliniamentul A-1-2-D din raportul de expertiză, impunându-se și majorarea cuantumului despăgubirilor civile, dar nejustificându-se admiterea celorlalte capete de cerere.

Prin decizia civilă nr. 567 din 9 martie 2004, Curtea de Apel Cluj a admis apelul declarat de pârâți, a respins apelul declarat de reclamante și a schimbat în tot sentința primei instanțe, în sensul că a respins în întregime acțiunea reclamantelor.

Instanța de apel a reținut, în esență, că reclamantele au intrat în stăpânirea terenurilor în urma unui partaj succesoral, iar pârâții au construit o casă pe terenul în litigiu, însă niciuna din părți nu a procedat la intabularea terenului și, respectiv, a construcției.

În drept, instanța de apel a statuat că drepturile reale se dobândesc numai prin înscrierea lor în cartea funciară, potrivit art. 17 din Legea nr. 115/1938, astfel că, în concret, părțile nu au făcut dovada calității de proprietari asupra terenului și construcției, ceea ce înseamnă că acțiunea în grănițuire nu îndeplinește condiția esențială cerută de art. 584 C. civ., anume aceea ca imobilele supuse grănițuirii să constituie proprietatea părților în litigiu, iar despre existența dreptului de suprafață nu se poate discuta fără intabularea construcției.

Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recurs reclamantele, susținând că s-a statuat nelegal în sensul inadmisibilității acțiunii, nesocotind calitatea părților de proprietare extratabulare asupra terenurilor atribuite prin partaj succesoral.

Recursul este întemeiat.

Instanța de apel a dat o interpretare restrictivă dispozițiilor Legii nr. 115/1938 și ale art. 584 C. civ., hotărârea fiind pronunțată cu încălcarea acestor dispoziții legale.

În înțelesul art. 584 C. civ., acțiunea în grănițuire este inadmisibilă numai între coproprietarii aceluiași fond, putând însă a fi utilizată de proprietar, uzufructuar și chiar de către posesor (mai puțin deținătorii precari) împotriva titularului unui alt drept real (uzufruct, suprafață, drept de folosință), precum și împotriva chiriașului sau arendașului, dar cu introducerea în cauză și a proprietarului.

Unul din principiile fundamentale ale regimului juridic al cărții funciare este, într-adevăr, cel al efectului constitutiv de drepturi reale al înscrierii în cartea funciară, reglementat prin art. 17-18 din Legea nr. 115/1938, ceea ce înseamnă că drepturile reale cu privire la imobile pot fi constituite, modificate sau stinse numai prin înscriere în cartea funciară.

De la principiul enunțat există însă excepții, una fiind dată de art. 26 din lege, care prevede că drepturile reale imobiliare se dobândesc fără înscriere în cartea funciară în cazul succesiunii legale și testamentare, vânzării silite și exproprierii, titularului unui asemenea drept nefiindu-i permis, înainte de înscrierea dreptului în cartea funciară, doar să încheie acte de transmisiune sau de grevare a bunului.

Așadar, potrivit celor de mai sus, acțiunea în grănițuire este la îndemâna și altor titulari de drepturi reale, nu numai a proprietarilor tabulari, cum greșit a decis instanța de apel, inclusiv a proprietarilor extratabulari, cum este cazul reclamantelor din acest proces, pârâți putând fi, de asemenea, titularii extratabulari ai unui drept de suprafață, drepturile părților fiind dobândite pe calea devoluțiunii succesoriale judecătorești.

Ca atare, s-a admis recursul, s-a casat hotărârea atacată și s-a trimis cauza la instanța de apel pentru rejudecarea apelurilor declarate de părți, cu îndrumarea de a se cerceta și celelalte motive formulate pe calea recursului, ca susțineri de fond.

5. Imobil. Coproprietatea statului și persoanei fizice. Spațiu comercial. Vânzarea imobilului. Admisibilitate

C. civ., art. 948 și urm.
Legea nr. 550/2002, art. 8 alin.(3), art. 9 alin. (3), art. 10 alin. (2)

1. Potrivit dispozițiilor coroborate din art. 8 alin. (3), art. 9 alin. (3) și art. 10 alin. (2) din Legea nr. 550/2002, intră în competența de soluționare a secției de contencios administrativ a tribunalului contestațiile formulate de părțile interesate având ca obiect raportul de evaluare, stabilirea prețului de vânzare, refuzul de a încheia procesul-verbal, încheierea nelegală și netemeinică a acestuia, precum și refuzul vânzătorului de a încheia contractul de vânzare-cumpărare, operațiuni care compun procedura vânzării spațiilor comerciale și a celor de prestări de servicii proprietate privată a statului.

2. Acțiunea în constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare a spațiului comercial aparține dreptului comun, iar nu instanței de contencios administrativ, competența de soluționare revenind instanței civile prevăzută de Codul de procedură civilă.

3. Nefiind interzisă, vânzarea de către stat a imobilului din care îi reveneau cote-părți indivize nu este nulă, ci supusă fie condiției suspensive (bunul să cadă în lotul vânzătorului la efectuarea partajului), fie condiției rezolutorii (bunul să nu cadă în lotul vânzătorului coproprietar), vânzarea fiind valabilă până la efectuarea partajului.

*I.C.C.J., Secția civilă și de proprietate intelectuală,
decizia nr. 1048 din 10 februarie 2005*

Prin acțiunea civilă din 2 iunie 2003, reclamanții G.M.C. și G.L. au chemat în judecată pe pârâții Consiliul Local al municipiului Lugoj, SC M. 22 SA Lugoj și SC G.-COM L.G. SRL Lugoj, solicitând constatarea nulității absolute a:

- contractului nr. 3826c/2002, prin care pârâta SC M. 22 SA a închiriat pârâtei SC G.-COM L.G. SRL un imobil situat în Lugoj;
  - procesului-verbal de vânzare prin negociere directă din 5 mai 2003, întocmit în temeiul art. 9 din Legea nr. 550/2002, prin care aceleași pârâte au convenit să vândă și, respectiv, să cumpere spațiul comercial din imobilul anterior închiriat;
  - contractului de vânzare-cumpărare nr. 26700 din 17 iunie 2003, prin care Statul Român, reprezentat de Consiliul Local al municipiului Lugoj, a vândut pârâtei SC G.-COM L.G. Lugoj, în temeiul Legii nr. 550/2002, cota-parte de 29/32 din imobil.

Motivând acțiunea, reclamanții au arătat că: potrivit extrasului de carte funciară, sunt coproprietari pe cota de 3/32 din imobilul obiect al celor trei acte juridice, alături de Statul Român, care deține cota de 29/32, imobilul nefiind niciodată spațiu comercial; că au cerut coproprietarului să le vândă lor cota de 29/32; pârâta SC M. 22 SA a închiriat întregul imobil, și nu doar cota Statului Român; procesul-verbal de negociere, precum și vânzarea efectivă au ca obiect întregul imobil, deși în contractul de vânzare-cumpărare s-a înscris numai cota Statului Român; că negocierea și vânzarea s-au făcut în timpul desfășurării procesului civil prin care reclamanții au cerut sistarea stării de diviziune asupra imobilului; că vânzarea contravine prevederilor art. 4 din Legea nr. 550/2002, dat fiind că imobilul nu este spațiu comercial

și nu este destinat comerțului cu amănuntul, iar vânzarea s-a făcut cu plata prețului în rate.

În drept, reclamanții au invocat prevederile art. 948 și urm. C. civ.

Judecătoria Lugoj, prin sentința civilă nr. 2467 din 2 decembrie 2003, a respins acțiunea ca neîntemeiată, iar apelul declarat de reclamanți a fost respins prin decizia civilă nr. 206 din 24 februarie 2004 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara, Secția civilă.

Instanțele au reținut, în esență, că: destinația imobilului este comercială, potrivit mențiunii din caietul de sarcini întocmit în vederea vânzării, împotriva căreia reclamanții nu s-au înscris în fals; și în ipoteza în care imobilul nu ar avea destinație de spațiu comercial și faptul că statul este coproprietar, având numai o cotă-parte din imobil, nu constituie motive de nulitate absolută a contractului prin prisma prevederilor art. 948 C. civ.; închirierea întregului imobil, și nu doar a cotei-părți din proprietatea statului, era posibilă fără acordul coproprietarilor-reclamanți, contractul de închiriere nefiind un act de dispoziție, situație în care reclamanții puteau cere doar obligarea statului la plata proporțională a chiriei încasate pentru întregul imobil; Statul Român a înstrăinat numai cota sa parte de 29/32, iar existența unui proces de partaj între reclamanți și stat la momentul vânzării nu împiedica însăși vânzarea, dobânditorul drepturilor statului urmând a prelua prerogativele și locul acestuia în acel proces.

Împotriva deciziei instanței de apel, reclamanții au declarat recurs, susținând că:

– instanța de apel a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității de art. 105 alin. (2) C. proc. civ., prin aceea că nu a dispus citarea Statului Român ca persoană juridică, proprietar tabular al cotei de 29/32 din imobil;

– curtea de apel a soluționat cauza încălcând normele de competență materială, neobservând că obiect al cauzei este și discutarea valabilității vânzării imobilului prin negociere directă, a cărei soluționare în primă instanță intră în competența secției de contencios administrativ a tribunalului, și nu în competența judecătorei, față de dispozițiile art. 9 din Legea nr. 550/2002;

– administrând probe insuficiente pentru stabilirea naturii juridice a imobilului, în sensul de a se lămuri dacă acesta a fost sau nu un spațiu comercial, instanța de apel a pronunțat o hotărâre recurabilă;

– hotărârea atacată este nelegală și prin aceea că nu s-a constatat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare, dată de vân-